

Auglýsing

57
2. júní.

um staðfesting stjórnarráðsins á

heilbrigðissamþykkt fyrir kaптúnið Bildudal og jarðirnar

Litlueyri og Hól.

Samkvæut lögum 10. nóvbr. 1905 um heilbrigðissamþykktir fyrir bæjar- og sveitarfjelög er hjermeð staðfest eftirrituð heilbrigðissamþykkt fyrir verslunarstaðinn Bildudal og jarðirnar Litlueyri og Hól í Suðurfjarðahreppi í Barðastrandar-sýslu, sem samín hefir verið af sýslunefndinni í nefndri sýslu.

I. Almenn ákvæði.

1. gr.

Samþykktin nær yfir Bildudalskaптún og jarðirnar Litlueyri og Hól.

2. gr.

Hreppstjóri er formaður heilbrigðisnefndarinnar. Auk hans eiga sæti í nefndinni einn maður, er hreppsnefnd kýs til þriggja ára, og annar, er sýslunefnd tilnefnir af íbúum kaптúnsins til jafnlangs tíma.

3. gr.

Formaður kveður nefndina á fund, þá er honum þykir þurfa, eða hinir tveir nefndarmenn eða hjeraðslæknir óska þess, þó eigi sjaldnar en þrisvar á ári, í marsmánuði, í júnimánuði, í októbermánuði; hann ákveður fundartíma og fundarstað, ritar í fundarbók gjörðir nefndarinnar, hefir á hendi brjefaskriftir og annast um að fyrirskipunum nefndarinnar sje hlýtt. Hann getur neitað að framkvæma ályktanir nefndarinnar, en skal þá tafarlaust skjóta málinu til sýslumanns. Hjeraðslæknir á heimting á að sitja fundi nefndarinnar og taka þátt í umræðunum, en ekki hefir hann atkvæðisrjett; formaður skal boða honum fundinn í tæka tíð. Ritfangakostnað og kostnað, er hlýst af brjefaskriftum, skal greiða úr hreppssjóði eftir reikningi.

4. gr.

Heilbrigðisnefndin skal hafa gætur á því, að heilbrigðissamþykktin sje haldin og henni hlýtt í öllum greinum.

Nefndinni skal heimilt, svo oft sem henni þykir þörf á, að rannsaka eða láta rannsaka alt það, er umræðir í þessari samþykkt eða mikla þýðingu hefir fyrir heilbrigði manna, hvort heldur er á almannaferi eða á einstakra manna eign.

Upprentað blað.

1908

57 Einu sinni á ári skal nefndin skoða allar eignir á því svæði, er sam-
2. júní. þyktin nær yfir, og er henni heimilt að skifta þessu starfi milli nefndarmanna. Ef nokkur einn nefndarmanna, annar en formaður, krefst inngöngu í hús manna til skoðunar í umboði nefndarinnar, þá skal hann hafa í höndum skriflegt umboð frá formanni nefndarinnar. Heilbrigðisnefnd skal færa í eina bók alt það, er hún finnur aðfinsluvert, samkvæmt þessari samþykt, og skal hún skriflega skipa þeim, er í hlut eiga, fyrir um hvað þeir eigi að gjöra til umbóta, ella tilkynna sýslumanni, ef um brot er að ræða gegn samþyktinni.

5. gr.

Ef heilbrigðisnefndin telur nauðsynlega einhverja þrifnaðarumbót eða heilbrigðisráðstöfun, sem hefir í för með sjer útgjöld úr hreppssjóði, þá skal hún leggja það mál fyrir hreppsnefnd og fara fram á, að fje sje veitt. Nú hafnar hreppsnefnd slíkri fjárveitingu og er þá heilbrigðisnefnd heimilt að skjóta málinu til sýslunefndar.

II. Um frádræslu.

6. gr.

Eldhússkólp og þvottaskólp má ekki láta síga í jörð svo nærri íbúðarhúsum, að hætta sje á því, að jarðvegurinn undir húsunum saurgist; skal veita öllu skólpi burt frá húsum í opnum eða lokuðum ræsum svo langt, sem heilbrigðisnefnd þykir þurfa. Öll skólpræsi, hvort heldur eru á almannafæri eða einstakra manna eign, skulu vera svo við og hallajöfn, að hvergi fljóti útúr þeim og hvergi komi pollar eða vilpur; skal hreinsa þau svo oft, að ekki leggi ódaun úr þeim.

Ef heilbrigðisnefndin telur nauðsyn á því, að vatnsheldur botn sje gjörður í nokkurt ræsi, þá er henni heimilt að heimta slíka aðgjörð.

7. gr.

Ef ræsi er gjört meðfram alfaravegi á opinberan kostnað, skulu þeir, er hús eiga meðfram veginum, skyldir að gjöra skólpræsi, hver frá sinu húsi, út í göturæsið og skulu þau ræsi ekki lakari að gjörð en göturæsið.

III. Um vatnsból.

8. gr.

Öll vatnsból skal verja hverskonar óhreindum; er bannað að láta í þau fara eða að þeim koma rensli úr skólpræsum, forum, haugstæðum, salernum eða

peningshúsum og má ekki láta í þau eða nærri þeim neinskonar saurindi, sorp, slor eða hræ og ekki þvo í þeim eða fast við þau hvorki fatnað nje fisk, nje ull eða neitt það annað, er óhreinkar vatnið, eins fyrir því þótt um straumvatn sje að ræða; bannað er og að leggja húðir í bleyti í vatnsból eða nærri þeim. **57** 2. júní.

9. gr.

Brunn má ekki hafa nær haugum, forum eða salernum en svo, að milli bilið sje 9,5 metrar. Nú vill einhver gjöra nýjan brunn, eða breyta gömlum brunni, og skal hann tilkynna það heilbrigðisnefndinni, en hún skal leggja dóm á vatnið, þá er grefti eða borun er lokið, hvort það er nýtilegt, og hafa gát á því, að brunnurinn sje gjörður á þann hátt, sem hjer segir:

Ef brunnurinn er boraður og járnleggir settir niður, skal gæta þess, að samskeytin milli leggjanna sjeu vatnsþjett. Ef brunnur er grafinn, þá skal hlaða hann upp að innan úr höggnu grjóti eða hörðum múrsteini og lima stein við stein með steinlími og skal hleðslan þannig gjörð, svo langt að neðan, sem heilbrigðisnefnd þykir þurfa, en aldrei skemur en nemi $1\frac{1}{4}$ metri. Í stað slíkrar hleðslu má heilbrigðisnefnd leyfa að hafa steinsteypu. Niður með hleðslunni að utan skal láta einhverskonar limkendan leir og skal það lag vera 65 centimetrar á þykt. Hleðslan skal ná 20 centimetra eða meira upp úr jörðinni, og útfrá brunnbarminum skal leggja eða steypa steinkraga og skal hann vera 1 meter á breidd að minsta kosti og halla útfrá brunnopinu. Yfir brunnopinu skal vera vatnsheldur hlemmur og skal taka vatn úr brunnum með dælu, er gangi í gegnum miðjan hlemminn, en upp með dælunni skal ganga strompur með hatti yfir, svo loft komist að vatninu. Þar sem strjálbyggt er og engin óhreinindi í nánd, má heilbrigðisnefnd leyfa, að brunnar sjeu gjörðir úr grjóti án steinlíms og vatnið halað upp í fötu. Utanum opna brunna skulu jafnan vera grindur, er sjeu í minsta lagi 1 meter að hæð.

10. gr.

Heilbrigðisnefnd getur bannað, að taka vatn úr brunni um stundarsakir, ef hún álitur vatnið óheilmæmt. Ef læknisrannsókn leiðir í ljós, að vatnið sje skaðvænt og ekki er unt að gjöra við brunnum svo, að vatnið verði ósaknæmt, þá skal heilbrigðisnefnd skipa eiganda, að moka ofani brunnum og fylla hann svo, að engu vatni verði úr honum náð.

IV. Um peningshús, hauga og forir.

11. gr.

Stórgripi eða sauðfje má ekki hafa í manna húsum.

57

2. júní.

Ef einhver vill reisa peningshús eða gjöra for eða haugstæði eða haughús, þá skal hann gjöra heilbrigðisnefnd aðvart áður en hann byrjar verkið og skal hún gæta þess, að haldin sjeu fyrirmæli þau, er hjer fara á eftir:

Ekkert peningshús má setja nær vatnsbóli en 9,5 metra; fjós má ekki setja nær íbúðarhúsi eða alfaravegi en nemi 6,5 metrum. For má ekki gjöra og ekki hafa haug nær íbúðarhúsi eða alfaravegi ðn nemi 6,5 metrum og ekki nær vatnsbóli en nemi 9,5 metrum. Forarveggir skulu jafnan ná 20 centímentra eða meir upp úr jörðu og skal hafa yfir hverri for sterkan hlera svo að örugt sje um að menn eða skepnur geti ekki fallið í forina. Ef hús standa þjett saman, getur heilbrigðisnefnd bannað mykjuhauga og peningshús og heimtað að forir skuli gjöra úr höggnu grjóti og steinlími eða steinsteypu, svo að þær sjeu vel vatnsheldar, bæði botn og veggir.

13. gr.

Ef peningshús, haugstæði eða forir, sem eldri eru en þessi samþykkt, valda miklum óprifnaði, má heilbrigðisnefnd beita fyrirmælum undanfarandi greinar, en heimilt er þá eiganda að skjóta fyrirskipun nefndarinnar á 8 daga fresti undir úrskurð áyslumanns; sýslumaður skal leita álits hjeraðslæknis og því næst kveða upp úrskurð í málinu svo fljótt sem verða má.

V. *Um salerni.*

14. gr.

Þá er hús er reist til íbúðar, skal jafnan um leið reisa salerni og skal það ekki vera nær dyrum, gluggum eða vindaugum á húsinu en nemi 3 metrum og ekki nær vatnsbóli en nemi 9,5 metrum, þó getur heilbrigðisnefnd veitt undanþágu frá þessu, ef sjerstakar ástæður mæla með því. Gólfíð í salerninu skal vera steinsteypt og herra en jarðvegurinn í kring; hafa skal í salernum saurkagga vel vatnsheldan og skal hann ná fast upp að setunni. Heilbrigðisnefnd getur leyft, að hafa salerni innan húss í sjerstökum klefa, ef útigluggi er á hjörum á klefanum, gólfíð steinsteypt og tvö ílát undir setunni, annað fyrir saur en hitt fyrir þvag.

Ef vatnsheld for er gjörð hjá húsinu, má heilbrigðisnefnd leyfa að hafa salerni yfir forinni, þannig, að saurindín fari beina leið í forina.

15. gr.

Í salernum skal seta og gólf jafnan vera vel hrein og saurílatin skal tæma óðar en þau fyllast. Heilbrigðisnefnd skal segja til um hvar láta megi saurindi úr salerninu.

16. gr.

57

Ef engin salerni fylgja þeim húsum, sem eldri eru en þessi samþykkt eða þau ein, sem illa eru gjörð og mikill óþrifnaður að, þá getur heilbrigðisnefnd heimtað af húseigendum, að þeir gjöri salerni á þann hátt, er segir í 14. gr. 2. júní.

VI. Um sorp og önnur óhreinindi.

17. gr.

Sorphaugar eða sorpgryfjur skulu ekki vera nær íbúðarhúsum en nemi 3 metrum og ekki nær vatnsbólum en nemi 9,5 metrum. Flytja skal burtu allt sorpið að minsta kost tvisvar á ári, vor og haust. Ef hús standa þjett saman, getur heilbrigðisnefnd heimtað að sorpi og ösku sje safnað í laus ilát úr málm og flutt burtu óðar en ilátin fyllast.

18. gr.

Það er skylda sjómanna og annara, er að fiskhreinsun vinna, að fleygja öllu slori í sjóinn, svo að út taki ef því er ekki safnað í gryfjur á þeim stöðum, sem heilbrigðisnefnd leyfir. Formenn eða skipstjórar eða verkstjórar bera ábyrgð á því, að þessu ákvæði sje hlýtt.

19. gr.

Ef einhverskonar óhreinindi safnast kringum hús manna, svo að fýluloft eðu daunill renslí fer út á alfaravegi eða inn á eignir þeirra, er næstir búa, þá getur heilbrigðisnefnd skipað húsráðanda þeim, er óþrifnaðinum veldur, að flytja í burtu óhreinindin tafarlaust.

VII. Um iðnað, sem óþrifnaður fylgir eða óhollusta.

20. gr.

Hver sá iðnaður, er óhollusta fylgir eða óþrifnaður, t. d. lýsisbræðsla, sýtun, refarækt o. s. frv., skal vera háður eftirliti heilbrigðisnefndar og fyrirmælum hennar, að því er hreinlæti snertir, bæði utan húss og innan.

VIII. Um bökunarstofur.

21. gr.

Heilbrigðisnefnd skal hafa gát á öllum bökunarstofum í kaupúninu og skipa bakara að þvo gólf, loft og veggi, hvenær sem óhreint er. Þeir menn mega

57 ekki vinna að brauðagjörð, sem lungnatæringu hafa eða annan næman sjúkdóm 2. júní. eða opin sár eða útbrot á höndum eða handleggjum.

Deig má ekki hnoða með fótunum.

Öll tóbaksnautn er bönnuð í bökunarstofu og enginn má sofa í stofunni.

IX. Um matvöru.

22. gr.

Heilbrigðisnefnd skal hafa gát á því, að ekki sje höfð á boðstólum matvara, er svikin er eða skemd, eða skaðleg fyrir heilsu manna.

Nefndinni skal vera frjálst, með samþykki hreppsnefndar, að taka í búðum fyrir gangverð sýnishorn af hverri matvöru, þeirri er hún telur líkur til, að svikin sje eða skemd eða skaðleg fyrir heilsu manna, og láta rannsaka hana. Nú er það bersýnilegt, eða kemur í ljós við rannsókn hjeraðslæknis eða annara manna, er vit hafa á, að einhver matvara er svikin eða skemd og ekki nýtileg til manneðis og skal þá lóga vörunni eða á einhvern hátt gera hana óskaðlega heilsu manna á kostnað þess, er vöruna hafði á boðstólum.

Kjöt af veikum skepnum eða sjálfdaudum má ekki selja eða nota til manneðis, nema hjeraðslæknir eða dýralæknir leyfi.

X. Um íbúðarhús.

23. gr.

Öll þau hús, sem leigð eru til íbúðar, þar með taldar sjóbúðir, skulu vera svo gjörð, að unt sje að halda þeim hreinum; gluggar skulu vera á hjörum, að minsta kosti einn á hverju herbergi og trjególf í öllum íverustofum. Heilbrigðisnefnd má heimta af leigjanda eða eiganda, að ræstað sje herbergi í íbúðarhúsi, ef herbergið er svo óhreint, að nefndin álitur húsbúum hættu búna.

24. gr.

Ef íbúðarhús er svo illa gjört eða hrörlegt, eða þröngt, að heilbrigðisnefnd álitur hættulegt fyrir heilsu manna að búa í því, þá getur nefndin bannað íbúðina. Nefndin skal þá tilkynna húseiganda bannið skriflega og færa rök fyrir því og skal þá fólk fara úr húsinu á tveggja mánaða fresti frá tilkynningardegi, ef húsið er ekki bætt á þeim tíma, svo að nefndinni líki. Þó er húseiganda frjálst á 8 daga fresti, að skjóta skipan nefndarinnar undir úrskurð sýslumanns, en hann skal leita álits hjeraðslæknis og því næst leggja úrskurð 1 málið, svo fljótt sem verða má.

25. gr.

57

2. júní.

Bannað er að taka kjallara til íbúðar án leyfis heilbrigðisnefndarinnar.

Nefndin getur bannað íbúð í gömlum kjöllum, ef þeir eru mjög rakir eða dimmir eða þröngir. Undir íbúðarhúsum, sem reist eru hjer eftir, má ekki hafa kjallara svo gjörða, að vatn standi í þeim nokkurn tíma.

XI. Um skóla.

26. gr.

Heilbrigðisnefnd skal skoða öll skólahús og skólastofur, hvort heldur er einstakra manna eða opinber eign, að minsta kosti tvisvar á ári, í byrjun skólaársins og á því miðju.

Hver sá, er tekur til kennslu 6 börn eða fleiri, er skyldur að tilkynna heilbrigðisnefnd, hvar hann ætlar að kenna.

27. gr.

Hver kenslustofa handa börnum skal vera svo stór, að 3 teningsmetrar komi á hvert barn í minsta lagi.

Allir gluggar skulu vera á hjörum.

Gólf skal þvo á degi hverjum en ekki sópa.

28. gr.

Ef heilbrigðisnefnd verður í skóla vör við börn eða kennara, er hafa einhvern næman sjúkdóm, þá skal hún þegar tilkynna hjeraðslækni nöfn þeirra og heimili, sem sjúkir eru.

Ef skólabarn eða kennari hefir berklasótt og læknir álitur, að um sótt-næmishættu sje að ræða, þá getur heilbrigðisnefnd bannað, að barnið eða kennarinn komi í skólann, þar til sótt-næmishættan, að dómi læknis, er um garð gengin. Holdsveik börn mega ekki ganga í skóla og holdsveikir menn ekki fást við barnakensla.

XII. Um næma sjúkdóma.

29. gr.

Þá er lögskipuðum vörnum er haldið uppi gegn næmum sjúkdómi, skal heilbrigðisnefnd aðstoða hjeraðslækni við sóttvörnina. — Ef upp kemur alvarlegur næmur sjúkdómur á því svæði, er samþykktin nær yfir eða í nálægum sveitum, þá er heilbrigðisnefnd heimilt í samráði við hjeraðslækni, að setja um stundar-

- 57** sakir strangari fyrirmæli en í samþykkt þessari felast um hreinlæti utan húss og 2. júní. innan, burtflutning á óhreinindum o. s. frv.

XIII. Um kirkjugarða.

30. gr.

Þá er gera skal nýjan kirkjugarð eða stækka gamlan garð, skal leita á-lits heilbrigðisnefndar og getur hún heimtað, að garðstæðið sje þurkað með lok-ræsum, ef það er svo raklent, að vatn komi upp í grafirnar nokkuru sinni.

Vatnsból skulu ekki vera nær kirkjugarði á jafnsljettu, en nemi 65 metr-um og ekki undan brekku.

Allir kirkjugarðar skulu vera grasi grónir. Grafa skal svo djúpt, að 1¹/₄ metra moldarlag sje ofan á kistu.

XIV. Um sektir o. fl.

31. gr.

Ef menn brjóta þessa samþykkt eða vanrækja að framkvæma á settum fresti nokkra þá fyrirskipun, er heilbrigðisnefnd setur samkvæmt henni, þá varðar það alt að 200 kr. sekt, er renni í sveitarsjóð.

Ef heilbrigðisnefnd kýs heldur, að láta vinna verk það, er vanrækt hefir verið, á kostnað þess, er verkið átti að vinna, þá er henni það heimilt og skal þá greiða kostnaðinn til bráðabirgða úr sveitarsjóði, en síðan taka hann lögtaki hjá þeim, er sekur er.

32.

Samþykkt þessi öðlast gildi 1. júlí 1908.

Samþykkt þessi er hjer með staðfest og birt til eftirbreytni öllum þeim, er hlut eiga að máli.

Í Stórnarráði Íslands, 2. júní 1908.

H. Hafstein.

Jón Magnússon.